

ZMIANA SZKOŁY

Przejsćie ze szkoły specjalnej do ogólnodostępnej

Poradnik dla rodziców i opiekunów uczniów
ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

NCSE 2016

W rozumieniu niniejszego dokumentu wyraz „rodzic” obejmuje także prawnych opiekunów dzieci.

Spis treści

Wprowadzenie	2
Ważne kroki w planowaniu przeniesienia	4
Etap 1: Podjęcie decyzji	5
Etap 2: Procedury zapisu	6
Etap 3: Planowanie ze szkołą	7
Etap 4: Przygotowanie do zmiany	13
Dodatkowe informacje	15
Przydatne kontakty	16

Wprowadzenie

Większość uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi uczęszcza do normalnych klas w lokalnych szkołach, gdzie uzyskują wsparcie nauczyciela, a w razie potrzeby nauczyciela wspomagającego lub asystenta. W zależności od potrzeb edukacyjnych niektórzy uczniowie wymagają umieszczenia w bardziej wyspecjalizowanej jednostce, gdzie klasy są o wiele mniej liczne. Do jednostek wyspecjalizowanych zalicza się osobne szkoły specjalne lub klasy specjalne w szkołach ogólnodostępnych. Niektórzy uczniowie mogą rozpocząć naukę w normalnej klasie, a po jakimś czasie przenieść się do klasy lub szkoły specjalnej i na odwrót.

Jest kilka powodów, dla których rodzice decydują się przenieść dziecko z jednej placówki edukacyjnej do drugiej. Ich dziecko może wymagać zupełnie innego programu nauczania niż zwykli uczniowie w szkole ogólnodostępnej. Może przeżywać stres ponieważ czuje się przytłoczone stawianymi wymaganiami i nie radzi sobie z nauką.

Osiągnęło duży postęp w szkole specjalnej i przy odpowiednim wsparciu jest już gotowe na podjęcie nauki w szkole ogólnodostępnej. Szkoła lub inny specjalista zaproponował zmianę na podstawie rutynowej oceny postępu i wyników ucznia.

Oto możliwe kierunki zmiany:

- Ze szkoły specjalnej do klasy specjalnej w szkole ogólnodostępnej
- Z klasy specjalnej do normalnej klasy w pełnym wymiarze godzin
- Z normalnej klasy do klasy specjalnej lub szkoły specjalnej
- Z jednego rodzaju klasy specjalnej do drugiego.

Niezależnie od rodzaju zmiany może to być trudny okres dla Ciebie i dla Twojego dziecka. Możesz się martwić, czy Twoja pociecha jest wystarczająco samodzielna, czy poradzi sobie w normalnej szkole i czy uda się jej tam znaleźć kolegów. Jeśli dziecko przenosi się z klasy specjalnej do zwykłej klasy w pełnym wymiarze godzin, możesz się niepokoić, czy poradzi sobie w większej klasie i czy nie będzie odstawać od innych. Jeśli przenosi się ze zwykłej klasy do klasy specjalnej lub szkoły specjalnej, martwisz się, że Twoje dziecko zostawia kolegów, rodziców i nauczycieli i że musi prawdopodobnie dłużej dojeżdżać do szkoły.

Niniejsza broszura ma na celu przedstawienie informacji i praktycznych wskazówek, jak najlepiej pomóc dziecku w takiej sytuacji przejściowej.

Ważne kroki w planowaniu przeniesienia

Planowanie zmiany środowiska edukacyjnego dziecka odbywa się w kilku krokach. Kroki te podsumowaliśmy poniżej. Dodatkowe informacje i porady na temat każdego z tych kroków znajdują się w kolejnych punktach.

- Etap 1:** Podjęcie decyzji
- Etap 2:** Wpis na listę uczniów
- Etap 3:** Planowanie ze szkołą
- Etap 4:** Przygotowanie do zmiany

Co roku uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi przenoszą się z powodzeniem z jednego środowiska edukacyjnego do drugiego.

Etap 1: Podjęcie decyzji

Jako rodzic to Ty podejmujesz ostateczną decyzję co do formy kształcenia Twojego dziecka. W przypadku dzieci ze złożonymi specjalnymi potrzebami edukacyjnymi decyzję podejmujemy zwykle na podstawie porad i wskazówek specjalistów z dziedziny edukacji i opieki zdrowotnej, takich jak nauczyciele, nauczyciele wspomagający, asystenci, logopedzi, terapeuci zajęciowi, psychologowie itp.

Psychologowie z Krajowego Ośrodka Edukacyjno-Psychologicznego (*National Educational Psychological Service – NEPS*) zajmują się kwestiami nauki, zachowania oraz rozwoju społeczno-emocjonalnego. Każdy psycholog jest przypisany do grupy szkół i może pełnić rolę doradczą, w sytuacji gdy uczniowie ze złożonymi specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zmieniają szkołę lub środowisko edukacyjne.

Chcąc przygotować się na ewentualne problemy, rodzice mogą także skontaktować się z organizatorem specjalnych potrzeb edukacyjnych (*Special Educational Needs Organiser – SENO*) w nowej szkole lub klasie. Osoby takie świadczą bezpośrednie usługi na rzecz rodziców dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz szkół na określonym terenie.

Decyzję o ewentualnym przeniesieniu dziecka możesz podjąć na podstawie bieżącej oceny jego potrzeb oraz po konsultacjach ze szkołą i innymi specjalistami.

Decyzja ta będzie uzależniona od tego, jak zmieniają się potrzeby Twojego dziecka w miarę jego rozwoju oraz od dostępności miejsc w placówkach kształcenia masowego i specjalnego.

Etap 2: Procedury zapisu

Jeśli postanowisz przenieść dziecko do innej szkoły, musisz złożyć podanie o przyjęcie go na listę uczniów. Szkoły mają różne zasady i regulaminy rekrutacji. Wiele z nich wyznacza końcową datę, do której należy zapisać dziecko. Informacje na ten temat można uzyskać od dyrektora szkoły albo ze szkolnej strony internetowej i należy przestrzegać obowiązujących w tym zakresie procedur. Dziecko pozostaje w obecnej szkole do czasu wpisania na listę uczniów w nowej szkole.

Nowa szkoła może potrzebować czasu, aby odpowiednio zaplanować zajęcia. Takie planowanie bywa czasochłonne, na przykład jeśli budynek szkolny wymaga odpowiedniego przystosowania, konieczne jest podniesienie kwalifikacji kadry lub Twoje dziecko wymaga specjalistycznego sprzętu.

Niektóre szkoły dopuszczają przyjmowanie uczniów w środku roku szkolnego, o ile mają miejsce i nie wymaga to przystosowania budynku ani pozyskania dodatkowych zasobów. Jeśli nie możesz znaleźć dla swojego dziecka miejsca w żadnej szkole, są osoby, które mogą Ci w tym pomóc. Wszyscy rodzice mogą kontaktować się z Wydziałem Opieki Edukacyjnej (Educational Welfare Service). Dane kontaktowe Wydziału znajdują się na stronie internetowej Tusla pod adresem: <http://www.tusla.ie/get-in-touch/education-and-welfare/>.

Ponieważ Twoje dziecko ma specjalne potrzeby edukacyjne, możesz także zwrócić się o pomoc do lokalnego SENO. Jego dane kontaktowe znajdują się na stronie internetowej NCSE: <http://ncse.ie/seno-contact-list>.

Etap 3: Planowanie ze szkołą

Kiedy zapadnie już decyzja o przeniesieniu dziecka do innego środowiska edukacyjnego, należy jak najszybciej rozpocząć przygotowania i odpowiednio wcześniej wszystko zaplanować. Najlepiej, żeby przejście nastąpiło na początku nowego roku szkolnego, tak by było to dla wszystkich jak najmniej uciążliwe. Nie zawsze jednak jest to możliwe i w niektórych przypadkach przeniesienie ucznia następuje w środku roku szkolnego. W takiej sytuacji przygotowanie i planowanie są nadal ważne, choć może być na to mniej czasu.

Każdy uczeń jest wyjątkowy i ma swoje indywidualne zalety i potrzeby, które należy uwzględnić w ramach procesu przygotowania. Ty i Twoje dziecko musicie być w centrum tego procesu. Jeśli uczeń ma złożone specjalne potrzeby edukacyjne, dobrą praktyką jest zorganizowanie przez szkołę **spotkania planującego**. W spotkaniu takim mogą uczestniczyć rodzice, uczeń (jeśli to wskazane), dyrektor lub członkowie szkolnego zespołu ds. kształcenia specjalnego (np. nauczyciele, nauczyciele wspomagający, asystenci nauczyciela lub opiekunowie roku w szkołach ponadpodstawowych).

Wymiana informacji może ułatwić cały proces. Spotkanie takie dla Ciebie i dla dziecka jest okazją przedstawienia szkole swoich nadziei, oczekiwań i obaw, a także wskazania wszystkich spraw, które budzą wasz niepokój.

Jeśli nie możesz znaleźć dla swojego dziecka miejsca w żadnej szkole, są osoby, które mogą Ci w tym pomóc.

Jest to także okazja dla szkoły, żeby przekazać rodzicom informacje dotyczące ich dziecka. Możesz dowiedzieć się, kto będzie głównym opiekunem dziecka w szkole i z kim się kontaktować w razie pytań i wątpliwości.

Pomoc z Twojej strony może polegać na wskazaniu, jakie są mocne strony dziecka, jakie ma umiejętności i z czym ma trudności. Możesz podzielić się swoją wiedzą i doświadczeniem, jak najlepiej pomóc dziecku w nauce. Takie informacje mogą być bardzo pomocne dla nauczycieli w nowej szkole i ułatwić im zaplanowanie pracy z dzieckiem. Dobrym pomysłem jest także uzgodnienie wspólnego podejścia w przypadku wystąpienia trudności. W razie potrzeby poproś o dodatkowe wsparcie dla swojej córki lub syna w przypadku przejścia z klasy do klasy w nowej szkole.

Ważne, aby przekazać szkole wszelkie potrzebne informacje mogące pomóc przy zmianie miejsca nauki dziecka, tak by szkoła mogła przygotować się do spełnienia jego potrzeb w największym możliwym zakresie. Dotyczy to między innymi wszelkich opinii i orzeczeń specjalistów (np. psychologów, logopedów, terapeutów zajęciowych itp.), gdyż mogą one pomóc szkole w rozpoznaniu silnych stron, umiejętności i potrzeb dziecka. Informacje takie mogą także pomóc szkole w ustaleniu, czy w związku z opieką nad uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych lub medycznych konieczne będzie opracowanie lub modyfikacja regulaminów szkolnych, np. w zakresie zachowania lub podawania leków.

Ważne, aby dać sobie wystarczająco dużo czasu na przygotowanie i zaplanowanie zmiany.

Co należy zaplanować w związku z przeniesieniem dziecka do nowej szkoły lub klasy:

- Warunkiem udanej zmiany jest wymiana istotnych informacji. Aby pomóc dziecku w adaptacji do nowych warunków, szkoła powinna uzyskać między innymi informacje na temat jego:
 - Potrzeb edukacyjnych
 - Potrzeb społecznych i komunikacyjnych
 - Potrzeb w zakresie opieki, dotyczących m.in. ubierania się, toalety, mobilności i podawania leków
 - Potrzeb sensorycznych dotyczących wrażliwości na hałas, tekstury czy światło
 - Potrzeb fizycznych, które wymagają odpowiedniego przystosowania budynku szkoły, odpowiedniego miejsca do siedzenia lub innego specjalistycznego sprzętu.
- Jako rodzic możesz także przekazać nowej szkole informacje dotyczące:
 - Twoich nadziei, oczekiwań i obaw
 - Mocnych stron dziecka, jego umiejętności i rzeczy, które sprawiają mu trudność
 - Najlepszych sposobów pomagania dziecku w nauce na podstawie własnej wiedzy i doświadczenia
 - Opinii i orzeczeń specjalistów (np. psychologów, logopedów, terapeutów zajęciowych itp.). Informacje takie mogą także pomóc szkole w ustaleniu, czy w związku z opieką nad uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych lub medycznych konieczne będzie opracowanie lub modyfikacja regulaminów szkolnych.

Bardzo przydatna dla nauczycieli w nowej szkole może być konsultacja ze specjalistami, którzy pracują lub pracowali z Twoim dzieckiem. Dotyczy to między innymi pedagogów nauczających w domu uczniów niewidomych lub niedowidzących albo niesłyszących lub niedosłyszących, psychologów, logopedów, terapeutów zajęciowych czy psychoterapeutów. W przypadku uczniów cierpiących na poważne schorzenia szkoła może skorzystać z konsultacji lekarza. Szkoła zwróci się do Ciebie o pozwolenie na kontakt z tymi specjalistami. W razie konieczności niektórzy z nich mogą odwiedzić szkołę, aby ocenić stopień przystosowania do potrzeb ucznia. Możesz ustalić, kto w nowej szkole będzie miał dostęp do poufnych informacji na temat Twojego dziecka.

Szkoły wykorzystują także te informacje i sprawozdania we wnioskach składanych w Twoim imieniu lub w uzgodnieniu z Tobą do Krajowej Komisji Edukacji Specjalnej (National Council for Special Education – NCSE) w celu uzyskania w razie potrzeby dodatkowego wsparcia dla Twojego dziecka. Takie dodatkowe wsparcie może obejmować: transport, technologię wspomagającą czy też pomoc nauczyciela wspomagającego lub asystenta ucznia ze specjalnymi potrzebami, jeśli uczęszcza do szkoły ogólnodostępnej. Szkoła składa też odpowiednie wnioski do ministerstwa edukacji i umiejętności o sfinansowanie niezbędnego przystosowania budynku, zakupu specjalistycznego sprzętu itp. Aby złożyć takie wnioski, dyrektor szkoły potrzebuje opinii lub sprawozdania specjalisty.

Szkoła może uznać, że aby spełnić szczególne potrzeby Twojego dziecka niektórzy nauczyciele wymagają dodatkowego szkolenia. Szkoła może także zasięgnąć opinii innych agencji, takich jak Krajowy Ośrodek Edukacji Psychologicznej (National Educational Psychological Service – NEPS) i Ośrodek Wsparcia Edukacji Specjalnej (Special Education Support Service – SESS) w sprawie programów nauczania i metodyki właściwych do potrzeb edukacyjnych Twojego dziecka. Dane teleadresowe tych organizacji podano na końcu niniejszej broszury.

Planowanie całego procesu wymaga czasu, dlatego tak ważne jest, aby dać sobie odpowiednio dużo czasu na przeprowadzenie zmiany. Istnieją różne koncepcje tego, jak powinno przebiegać przejście do nowego środowiska edukacyjnego w zależności od wieku i potrzeb ucznia. W niektórych przypadkach, szkoła lub inni specjaliści doradzają, żeby cały proces – na przykład przeniesienie ucznia z normalnej szkoły lub klasy do szkoły lub klasy specjalnej albo na odwrót – przeprowadzić w kilku etapach. Dzięki temu uczeń zyskuje czas na przystosowanie się do nowego środowiska.

Obie zaangażowane szkoły lub klasy mogą wspólnie opracować i wdrożyć program przeniesienia ucznia, który zakłada odpowiednie rozciągnięcie w czasie w zależności od mocnych stron, umiejętności i potrzeb tego ucznia. Ze strony szkoły może to wymagać:

1. Spotkania z rodzicami i uczniem
2. Nawiązania kontaktu z odpowiednimi specjalistami
3. Odwiedzenia ucznia w obecnym miejscu nauki, o ile to wskazane.

Bardzo ważne jest to, aby rodzice i szkoła wspólnie planowali przeniesienie ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Pytania, z którymi rodzice zwracają się do szkoły:

- 1.** Jakiego rodzaju wsparcia nowa szkoła udzieli mojemu dziecku?
- 2.** Jako rodzic jak mogę pomóc szkole we wspieraniu mojego dziecka?
- 3.** Do kogo może się zwrócić moje dziecko, jeśli jest zdenerwowane lub zmartwione?
- 4.** W jaki sposób moje dziecko będzie włączane do zajęć szkolnych lub klasowych z innymi uczniami?
- 5.** Ilu uczniów będzie w klasie mojego dziecka i w jakim przedziale wiekowym?
- 6.** Moje dziecko musi zażyć lekarstwo w czasie trwania zajęć szkolnych, jak zostanie to zorganizowane?
- 7.** W jaki sposób moje dziecko uzyska dostęp do technologii wspomagającej, jeśli taka jest wymagana?
- 8.** Jakie będą formy komunikacji między szkołą a domem?
- 9.** Jako rodzic z kim mogę się skontaktować w szkole, jeśli zobaczę, że moje dziecko ma jakieś trudności?
- 10.** Czy w razie potrzeby będzie dostępny specjalny transport szkolny dla mojego dziecka?
- 11.** Kiedy zostanie rozpatrzone podanie o przyjęcie mojego dziecka?

Etap 4: Przygotowanie do zmiany

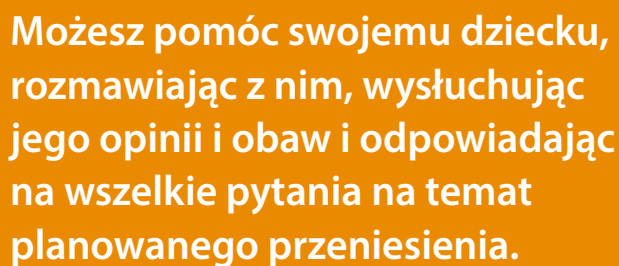
Twoje dziecko musi – na tyle na ile potrafi – czuć się bezpieczne, wiedzieć, że zmienia klasę lub szkołę i rozumieć powody takiej zmiany. Może się niepokoić tym, że zostawia swoich nauczycieli, i martwić, czy w nowej sytuacji uda mu się znaleźć jakichś kolegów. Może mieć poczucie, że przenosi się do nowej szkoły, dlatego że nie poradziło sobie w starej. To oczywiście nieprawda. Twoje dziecko musi zrozumieć, że powodem przeniesienia do nowej szkoły, jest możliwość uzyskania lepszego wsparcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami.

Ważne, aby rodzice przygotowali się do tej zmiany. Twoje przekonanie co do słuszności przeniesienia spowoduje, że dziecko też poczuje się pewniej i łatwiej oswoi się z nowym otoczeniem. To z kolei wpłynie pozytywnie na jego poczucie akceptacji i samooceny. To może trochę potrwać, dlatego dziecko będzie potrzebować Twojego wsparcia i cierpliwości.

Możesz pomóc swojemu dziecku, rozmawiając z nim, wysłuchując jego opinii i obaw i odpowiadając na wszelkie pytania na temat planowanego przeniesienia. Możesz omówić z nim nowe ustalenia w sprawie mundurku szkolnego, planu lekcji, obiadu i zajęć pozalekcyjnych. Możesz opowiedzieć o dodatkowych pomocach i sprzęcie, np. obrazkowym planie lekcji, urządzeniach i komputerach oraz o tym, jak z nich korzystać.

Wizyta z dzieckiem w nowej szkole lub klasie może pomóc w zmniejszeniu niepokoju. Można też użyć filmów i fotografii, aby zaznajomić je z pracownikami szkoły, nowymi nauczycielami, rozkładem pomieszczeń, podwórkiem, autobusem szkolnym itp.

Niektórzy rodzice pomagają dzieciom, wykonując specjalny paszport komunikacyjny, który przedstawia ucznia, opisuje jego zainteresowania, rzeczy które lubi i których nie lubi. Wyjaśniają w nim jak uczy się ich dziecko, co przychodzi mu łatwiej, a co sprawia trudności. Czasem wskazują na określone trudności sensoryczne. Paszport komunikacyjny może być bardzo przydatny w przypadku uczniów o ograniczonej zdolności porozumiewania się lub niekomunikatywnych.

Możesz pomóc swojemu dziecku, rozmawiając z nim, wysłuchując jego opinii i obaw i odpowiadając na wszelkie pytania na temat planowanego przeniesienia.

Dodatkowe informacje

Dodatkowe informacje można uzyskać w publikacjach NCSE:

- Dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi: Broszura informacyjna dla rodziców
- Wybór szkoły: Poradnik dla rodziców i opiekunów uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi
- Informator dla rodziców i uczniów z niepełnosprawnością opuszczających szkołę na temat możliwości dalszego kształcenia i szkoleń.

NCSE opublikowała także **9 ulotek informacyjnych na temat konkretnych rodzajów specjalnych potrzeb edukacyjnych**, aby wyjaśnić, w jaki sposób system oświaty wspiera uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Ulotki te dotyczą: ogólnych zaburzeń w uczeniu się; konkretnych zaburzeń w uczeniu się; trudności i zaburzeń emocjonalnych lub behawioralnych; niesprawności fizycznej; ślepoty lub upośledzenia wzroku; konkretnych zaburzeń mowy i języka; głuchota lub niedosłyszenie; and spektrum zaburzeń autystycznych. Jest też ulotka opisująca program SNA.

Broszury i ulotki dostępne są u lokalnego SENO lub na stronie internetowej NCSE <http://ncse.ie/information-booklets-pamphlets-2>.

Poniższa strona internetowa zawiera bardzo przydatne wskazówki dla rodziców dzieci w wieku 0-12 lat, które mają trudności w uczeniu się. Informacje podzielono na pięć grup wiekowych: 0-2 lat, 3-4, 5-7, 8-9 i 10-12 lat.

Poradnik Pomóż dziecku w nauce wydany przez NALA na stronie: www.helpmykidlearn.ie.

Przydatne kontakty

Służba zdrowia:

www.hse.ie

Organizatorzy specjalnych potrzeb edukacyjnych NCSE:

www.ncse.ie

Za pośrednictwem szkoły pod adresem:

Ministerstwo Edukacji i Umiejętności:

www.education.ie

Krajowe Stowarzyszenie Dorosłych Uczących się (*National Adult Literacy Association – NALA*) Program Pomóż dziecku w nauce (*Help My Kid Learn*):

www.helpmykidlearn.ie

Krajowa Rada Rodziców (*National Parents Council*) (szkoły ponadpodstawowe):

www.npcpp.ie

Krajowa Rada Rodziców (*National Parents Council*) (szkoły podstawowe):

www.npc.ie

Stowarzyszenie Rodziców Dzieci ze Specjalnymi Potrzebami (*Special Needs Parents Association*):

www.specialneedsparents.ie

Tusla:

www.tusla.ie

Nauczanie domowe (*Visiting Teacher Service*): (dla dzieci niewidomych i niedowidzących oraz niesłyszących i niedosłyszących)

<http://www.education.ie/en/Parents/Services/Visiting-Teacher-Service>

